

erant addi, nec ipsa chartæ angustia taliusmodi
 Dissertationibus destinata prolixiores ferat line-
 as. Moveat ergo summus Motor meum quoque,
 Animum, ne frigide quiescat, sed calido labore
 Tractationem banc volvens debite perficiat.

CAPUT I.

DE

REFRIGERATIONIS MODO.

TH. I.

DE Refrigeratione scripturum nulla
 Necesitas urgere videtur, prolixum
 de Nomine facere paragraphum,
 quod satis notum nullam obscurita-
 tis difficultatem relinquit, sufficiat i-
 gitur potius annotare, quomodo
 differat à Frigore, jure scilicet ordi-
 nis, ut posterius à priori, cum Frigus sit accidens rebus
 quibusdam à prima Creatione inhærens, Refrigeratio
 vero, post varias Materiæ mutationes & alterationes, mox
 eidem adesse dicatur, mox absit, Calore succedente, Calo-
 remque sequatur, quo prius fuisse Frigus probabile est.

TH. II.

Vocabulo relicto Rem aggredior ipsam, Definitio-
 nem Refrigerationis traditurus; præsuppono igitur, nullum
 Corpus in se esse frigidum, sed potius saltem dici, Frigus
 adesse Materiæ cuidam, vel eandem refrigerari, non re-
 spectu ipsius Materiæ, sed nostri Corporis, dispositione sal-
 tem eâ, quæ in nobis Sensum frigidi producere potest,
 concessâ substantijs varijs, extra nos positis, adeoque ex-
 istimans,

istimans, Frigus merum esse Modum percipiendi, Sensuum nostrorum beneficio, Qualitatem Corporis cujusdam, relativè ad nostrum Corpus dictam Frigus, cujus definitionem præmittere placet, antequam de ipsa Refrigeratione differam, cum Frigoris Definitione tradita, facile sit proponere, quid sit Refrigeratio.

TH. III.

Asserti hujus veritatem, quod scilicet Frigus sit Qualitas sensibilis producta à corporibus mixtis, quorum atomi graviores & crassæ, vel prorsus non, vel parum moventur à subtilissimis æthereis, ut probem, ratione pariter ac Experientia testibus utar. Notum nimirum est, quod quo graviores magisque compactæ sunt Materiæ, adeoque subtiliorum particularum facilius mobilium ingressum impediunt, eò frigidiores esse, quales sunt Lapides, metalla, aliaque, quò vero sunt leviores & porosiores, eoque facilius admittunt ætheris mobilissimi influxum, eò minus sentiri, easdem esse frigiditas, quales sunt Lignum, plumæ, aliaque. Porro cum Oppositorum eadem sit ratio, & à plurimis Recentiorum Philosophorum asseratur, Calorem esse motum rapidissimum & confusum particularum facile mobilium, quales sunt potissimum sulphuræ dictæ, sequitur ex opposito, Frigorismodum consistere in Quietate particularum graviorum, terrearum præcipuè; videmus etiam, quò major particularum subtilissimarum copia, Sole nobis propinquiore, adest, eò majorem fieri motum, maxime in vegetabilibus omnibusque humidis, quem dum in corpore sentimus, vel Sole particulas hasce mobilissimas communicante, vel nobis ipsis, currendo laborando humores nostri Corporis subtiliores magisque mobiles reddendo, Calorem præsentem dicimus, ubi vero, Sole

remo-

removere, pauciores a
quis, vel nos ipsi, assumi
militari, impedimus m
ma sequitur.

Novi equidem exist
stantiam quandam fin
admittendum, quia
multiplicanda, nec
henditur, sed potius
alià, alià quodammodo
corum Experientia p
bus, quorum alter p
solidam è fluido faci
introducitur, sensibile
tanquam accidens à c
quis nescit, Arte fieri p
tur Sal commune vel
stantia non mereri Fr
qui Spiritum esse dix
men mereatur, cum
video, nec clarior
potest, cum Spiritu
que obscurum per m

Præmissis his o
proponenda sequitur
Qualitas sensibilis, à
no remve Quietem
nem producentes di
exponere conabor.

remotiore, pauciores aetheris particulae ad nos pertinent, vel nos ipsi, assumtis multis terreis cibis, potuque viscidiori, impedimus motum internum, sensus Frigoris mox sequitur.

TH. IV.

Novi equidem existimari à Nonnullis, Frigus esse Substantiam quandam singularem, quod tamen propterea vix admittendum, quia nec Entia praeter Necessitatem sunt multiplicanda, nec ullibi per se subsistens Frigus apprehenditur, sed potius mox adsit, mox absit, salva manente alià, alià quodammodo immutatà Materia. Imo Chymicorum Experientia probat, confusis quibusdam Liquoribus, quorum alter poros alterius bene implens, adeoque solidum è fluido faciens corpus, motu cessante, quietem introducit, sensibilem hanc Qualitatem, Frigus, produci, tanquam accidens à confusione Liquorum productum, & quis nescit, Arte fieri posse Frigus intensius, ubi Nivi additur Sal commune vel Nitrum, quae utraque, nomen substantiae non mereri Frigus, demonstratum faciunt. Dantur, qui Spiritum esse dixerunt Frigus, quomodo vero hoc nomen mereatur, cum objectum sit sensus materialis, non video, nec clarior exinde conceptus de Frigore sperari potest, cum Spirituum Natura nobis sit obscurissima, adeoque obscurum per magis obscurum declarandum foret.

TH. V.

Praemissis his de Frigore, Refrigerationis Definitio proponenda sequitur, quae est Restitutio Frigoris, sive Qualitas sensibilis, à Corporum motorum in majorem minoremve Quietem Restitutione orta; Causas Refrigerationem producentes diversissimas sequenti Capite prolixius exponere conabor.

TH. VI.

Refrigerationis vero Doctrinam pertinere ad Artem Medicam, plurima evincunt, ubi enim Physiologus de sensu agit frigidi, Pathologus Causas morborum exhibendo, iisdem quoque varios Refrigerationis nimiae modos annumerat, in Semioticâ Signa morborum à Sensatione Frigoris desumuntur, inque Diætetica de Rebus non naturalibus, aëre frigido & alijs huc pertinentibus differitur, tandemque Therapevtice proponit medicamina refrigerantia, licet à quibusdam, ab acido & viscido omnes humani Corporis morbos deducuntibus, male rejecta, satis utique patet, hanc Tractationem ad Medicinam omnino spectare. Mihi vero saltem Animus est, præsentî Dissertatione ejusdem, præcipuè in Practica hujus Artis Parte, applicationem Inquisitioni ulteriori subicere.

Antequam tamen illud fiat, Modum præmittendum esse necessarium videtur, quomodo ab Homine percipiatur Refrigeratio, varia nimirum ratione; vel dum externus Aër per poros Cuticulæ ingrediens, particulas mobilissimas pauciores possidens, prævalentibus humidis, terreis, alijsque crassioribus, premendo extremas cutis papillas nerveas, motumque fluidi nervei, sic impediendo, minorem reddit, unde Sensatio illa oritur, quam Frigus appellamus, vel dum per pulmones tempore frigido aër talilivusmodi crassus intrans idem producit, vel reliquis ubi Rebus nonnaturalibus quis male fuerit usus, eoque crassior sit reddita Massa totius Sangvinis, adeoque partibus ejusdem fibrosis abundantibus præ globulosis, ipse Sanguis minus movetur, paucioresque separantur particulae subtilissimæ, fluidum Nervorum seu Spiritus constituentes, qui

qui minus subtilis gener
 Frigoris sensum deferun
 crassum impedimentu
 hinc oritur à Medicame
 partu nostri humorum
 impedire vel imminu
 que tractare propoſui.

REFRIGERAN

Premis
 brevibus
 di mod
 sam satis

refrigerantia Ohomach
 tantu ex Antiquiorib
 mittendo Aëris suis f
 Recentioribus plu
 Sangvinis nimium m
 Refrigerantibus exhi

Operantur vero
 rum nostrorum red
 mo, partes Corporis
 tentum humidum no
 possit, vel saltem co
 re absolvere, quod
 rum fibras ambiente
 aër tubulis fibrarum

qui minus subtiles generati minusque mobiles, eundem Frigoris sensum deferunt Animæ, quem producebat antea externum impedimentum. Vel tandem Effectus ille sensibilis oritur à Medicamentis assumtis, quæ singulorum Corporis nostri humorum Motum circularem vel intestinum impedire vel imminuere possunt, de quibus sequenti Capite tractare proposui.

CAPUT II.

DE

REFRIGERANTIUM MODO OPERANDI.

TH. I.

Ræmissis quibusdam de ipsa Refrigeratione brevibus periodis, de Refrigerantium operandi modo tractatio sequatur, quam licet odiosam satis facere voluerit Gehema, dicens Refrigerantia Ohnmachtervveckende Mord-Mittel, sufficere tantum ex Antiquioribus Galenus eadem approbans, permittendo Ægris suis febre laborantibus frigidam, sufficientem è Recentioribus plurimi clarissimorum Medicorum, qui Sangvinis nimium motum caloremque, multis in morbis, Refrigerantibus exhibitis imminuendum esse docent.

TH. II.

Operantur vero omnia Refrigerantia, Motum humorum nostrorum reddendo quietiorem, varijs modis. Primo, partes Corporis nostri solidas ita disponendo, ut contentum humidum non libere earundem poros permeare possit, vel saltem cogatur. Motum circularem magis lentè absolvere, quod fit, quando e. g. Aër minimas pororum fibras ambientes ingrediens & condensatus, efficit, ut aër tubulis fibrarum minutissimis inclusus condensetur

B

pariter,